

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศไทย ในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม ต้องอาศัยกำลังคนที่มีคุณภาพมีระเบียบวินัย หน่วยงานของรัฐต่าง ๆ มีบุคลากรซึ่งเป็นหัวใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 กำหนดไว้ให้มีการพัฒนาคนไทยทุกคนให้มีคุณภาพ โดยมีสุขภาพที่แข็งแรง เป็นคนดี เก่ง มีระเบียบวินัย รู้หน้าที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบ ต่อสังคมส่วนรวมและมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น รวมถึงการให้ความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพ และสามารถปรับตัวให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการปกครอง โดยพึ่งตนเองได้ในระยะยาวและยั่งยืน (สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม. 2541:38)

ในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร มีการแข่งขันกันในโลกทำให้ทุกภูมิภาคมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและเทคโนโลยี ซึ่งเป็นผลกระทบอย่างรุนแรงต่อวิถีชีวิตของคนในสังคม การศึกษาจึงมีบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อวิถีชีวิตของมนุษย์และสังคม (รุ่ง แก้วแดง. 2542:1) เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพและตอบสนองกับความต้องการของผู้เรียน ท้องถิ่น และสังคม จากสภาพปัญหาของคุณภาพการศึกษาที่สังคมต้องการจึงมีผลทำให้กระทรวงศึกษาธิการได้ทำการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ ได้แก่ การปฏิรูปการบริหารและการจัดการ กระบวนการเรียนการสอน ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา และหลักสูตร ผู้ที่มีส่วนสำคัญในการทำให้เกิดความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษา คือ ครู (ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์. 2542:1) ครูคือบุคลากรในสถานศึกษา แม้ว่าโรงเรียนจะมีอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้าง หลักสูตร แบบเรียน อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ดีมีคุณภาพสักเพียงใด สิ่งเหล่านี้ จะไม่มี ความหมาย ถ้าคนที่ใช้ขาดศักยภาพ ความตั้งใจหรือความพอใจที่จะให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน การพัฒนาบุคลากรจะต้องดำเนินการต่อเนื่องอย่างไม่วันจบสิ้น เพื่อผลงานของสถาบันเองและเพื่อสนอง ความต้องการของผู้ปฏิบัติงานที่จะต้องเอาใจใส่ เริ่มพัฒนาตัวบุคคลอย่างเต็มที่ (กรมวิชาการ. 2540:26) การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนมีความสำคัญ คือ การบริหารบุคลากร เพราะเมื่อคนทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็ต้องหวังความก้าวหน้า และความสำเร็จในชีวิตการทำงาน ผู้ปฏิบัติงาน มองไม่เห็นความก้าวหน้าก็ยอม หมัดกำลังใจที่จะทำงานต่อไป ทั้งนี้เพราะความสัมฤทธิ์ผลในการทำงานและการเรียนรู้ นั้น เป็นความต้องการ ขั้นหตุยภูมิของมนุษย์ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องจัดหาทางส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนได้ก้าวหน้าต่อไป

ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ หรือการปฏิบัติงานก็ตามกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมให้ครูทำงานเกิดความก้าวหน้าต่อไปนั้น เรียกว่า เป็นการให้การศึกษแก่ครูประจำการ (พนัส ทัศนาคินทร์. 2542:80)

ส่วนในด้านการจัดการศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางที่มีลักษณะเป็นกรอบและแนวทางในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นทั้ง 8 สาระการเรียนรู้ สำหรับให้สถานศึกษาได้จัดทำสาระของหลักสูตร โดยจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับแนวทางของหลักสูตรและพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งวิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีกำหนดให้การเรียนรู้ที่ยึดงานและการแก้ปัญหาเป็นสำคัญ บนพื้นฐานของการใช้หลักการและทฤษฎีเป็นหลัก ในการทำงานและการแก้ปัญหา ซึ่งกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงาน อาชีพ และเทคโนโลยี มีทักษะในการทำงาน ทักษะการจัดการ สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการทำงานอย่างถูกต้องเหมาะสม คุ่มค่าและมีคุณธรรม สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่ สามารถทำเป็นหมู่คณะ มีนิสัยรักการทำงาน เห็นคุณค่าและมีเจตคติที่ดีต่องาน ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่เป็นพื้นฐานได้แก่ความซื่อสัตย์ ประหยัดและอดทน อันจะนำไปสู่การให้ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเองและพึ่งตนเองได้ ตามพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ร่วมมือแข่งขันในระดับสากลในบริบทของสังคมไทย (กรมวิชาการ. 2544:17)

จากข้อมูลครูของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท ที่สำรวจประจำปีการศึกษา 2547 ครูที่สอนงานเกษตร กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 1-2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท มีความรู้ตรงกับสาขาที่สอนน้อย จากจำนวน 190 โรงเรียน ครูทั้งหมดจำนวน 950 คน และเรียนจบปริญญาตรี สาขาเกษตรศาสตร์ จำนวน 50 คน จึงทำให้ผลการสอนงานเกษตรของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ไม่สัมฤทธิ์ผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตร เนื่องจากครูมีความรู้ ความชำนาญน้อย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท. 2547:6-82)

จากปัญหาดังกล่าวซึ่งเป็นอุปสรรค ในการจัดการเรียนการสอนงานเกษตร กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในช่วงชั้นที่ 1-2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาทซึ่งจำเป็นต้องแก้ปัญหาเหล่านี้ อย่างรีบด่วน ครูผู้สอนงานเกษตร กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีที่มีจำนวนน้อย สืบเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจ และการเมืองมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงเป็นตัวแปรที่สำคัญก่อให้เกิดปัญหา มีอิทธิพลต่อผู้บริหารและครูผู้สอนงานเกษตร กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งมีผลกระทบในการพัฒนาบุคลากร ทำให้ผู้วิจัยเกิดแรงจูงใจที่จะหารูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนงานเกษตร กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในช่วงชั้นที่ 1-2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและเสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาครูผู้สอนงานเกษตร กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหา การพัฒนาครูผู้สอนงานเกษตร และสร้างรูปแบบ การพัฒนาครูผู้สอนงานเกษตร กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในช่วงชั้นที่ 1-2 ของ โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชยันนาท อันจะเป็นประโยชน์และแนวทาง ในการบริหารงาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชยันนาทต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัญหาการพัฒนาครูผู้สอนงานเกษตร กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 1-2 ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชยันนาท
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนงานเกษตร กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 1-2 ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชยันนาท

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ศึกษาปัญหาการพัฒนาครูผู้สอนงานเกษตร กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 1-2 ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชยันนาท ปีการศึกษา 2548

ช่วงที่ 2 สร้างรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา เพื่อนำมาพัฒนาครูผู้สอนงานเกษตร กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 1-2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชยันนาท

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ช่วงที่ 1 การศึกษาปัญหา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 190 คน และครูผู้สอนงานเกษตร กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 1-2 จำนวน 950 คน รวมประชากรทั้งสิ้น ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชยันนาท จำนวน 1,140 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูผู้สอนงานเกษตร กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 1-2 ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาชยันนาท จำนวน 296 คน วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2547:117)

ช่วงที่ 2 การสร้างรูปแบบ

ประชากร คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ช่วงที่ 1 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ปัญหาในการพัฒนาครูผู้สอนงานเกษตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 1-2 ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชยันนาท

ช่วงที่ 2 รูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนงานเกษตร กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและ เทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 1-2 ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชยันนาท

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบ หมายถึง กระบวนการหรือแนวทางดำเนินการอย่างมีระบบ ในการพัฒนาครูผู้สอน งานเกษตร กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 1-2 ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาชยันนาท ในปีการศึกษา 2548

การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการหรือกรรมวิธีต่าง ๆ ที่มุ่งให้ความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ ให้กับบุคลากรในหน่วยงาน หรือองค์การตลอดจนพัฒนาทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานให้เป็นไป ในทางที่ดี มีความรับผิดชอบต่องานอันจะทำให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูผู้สอนงานเกษตร กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและ เทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 1-2 ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชยันนาท ในปีการศึกษา 2548

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา ที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 ของ โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชยันนาท ในปีการศึกษา 2548

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา ที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชยันนาท ปีการศึกษา 2548

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับงานอาชีพและเทคโนโลยี มีทักษะการทำงาน ทักษะการจัดการ สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการทำงานอย่างถูกต้อง เหมาะสมคุ้มค่า และมีคุณธรรม สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่ สามารถทำให้หมู่คณะมีนิสัยรักการทำงาน เห็นคุณค่า และมีเจตคติที่ดีต่องาน ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมพื้นฐาน ได้แก่ ความขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัดและอดทน อันจะนำไปสู่การให้ผู้เรียน สามารถช่วยเหลือตนเอง และพึ่งตนเองได้ตามพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ร่วมมือและแข่งขันในระดับสากลในบริบทของสังคมไทย

งานเกษตร หมายถึง วิชาที่มุ่งให้นักเรียนศึกษา เรื่อง การผลิตพืช การผลิตสัตว์ การเลี้ยงสัตว์น้ำ การเลี้ยงสัตว์บก การจัดการผลผลิต ความปลอดภัยในการทำงาน และการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ทราบปัญหาในการพัฒนาครูผู้สอนงานเกษตร กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 1-2 ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัชชนา
2. ได้รูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนงานเกษตร กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 1-2 ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัชชนา
3. ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข การจัดการเรียนการสอน ของครูผู้สอนงานเกษตร กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 1-2 ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัชชนาต่อไป